

ΧΡΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ, ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΗΜΙΚΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΕ ΤΟΙΣ ΠΑΡΧΑΙΟΙΣ
ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ

ὑπό

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΔΕΛΛΑ

μεταλλειολόγος και καθηγητοῦ τῆς ὄρυκτολογίας και γεωλογίας
ἐν τῷ στρατιωτικῷ Σχολείῳ τῶν Ἐυελπίδων.

Τοιοῦτον φέρει τίτλον βιβλίον, ὅπερ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐξεδόθη πάνῃ φιλοκάλως καὶ κομψῶς ἐκ τῶν πιεστηρίων τῶν ἀδελφῶν Περρῆ.

Καὶ ἄλλοτε ὁ κ. Κορδέλλας πολλὰ παρέσχε τεκμήρια τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων, αἱ δὲ ὄρυκτολογικαὶ καὶ γεωλογικαὶ αὐτοῦ ἐμβριθεῖς μελέται, καὶ ἐν ξέναις γλώσσαις συγγραφεῖσαι, κατέταξαν τὸν συγγραφέα ἐν τοῖς ὀλίγοις συγγραφεῦσιν, οἵτινες ἐν Ἑλλάδι ἀσχολοῦνται περὶ τὴν ἐπιστήμην.

Τὸ προκείμενον ἔργον τοῦ κ. Κορδέλλα εἶνε προῖον μελέτης πολυχρονίου καὶ ἐνδελεχοῦς περὶ ζητήματος ὅπερ καὶ ἐν Εὐρώπῃ ὀλίγοι ἐπραγματεύθησαν, καὶ παρ' ἡμῖν ἀκριβῶς εὐάριθμοὶ τινες ἐξήτασαν. Ἐκτὸς τοῦ Κοραῆ καὶ Ἀσωπίου οἱ ἄλλοι οὐδέποτε εἴτε πείραν ὀλίγιστα τινὰ περὶ χρωματικῶς ταῦ ἔργου πρὸς ἐξακρίβωσιν τῶν ἀπὸ τῶν αὐτῶν παραλλαγῶν, οὔτε περὶ δυσχερεστάτη, παρ' ἡμῖν μάλιστα, πάλληλοι πρὸς ἀκριβῆ ὀρισμὸν τῶν

Τὸ βιβλίον του τοῦτο ὁ κ. Κορδέλλας θεωρητικὸν ἢ προπαρασκευαστικὸν ὁρίσας, τὴν ὀνομασίαν τὴν κατάστασι χρωματολογικοῦς κύκλους, τὰ χρωματικὰ χρώματα, καὶ εἰς τὸ πρῶτον περιλαμβάνει τὰ μέσα πρὸς ἀσκήσιν χρωμάτων, τοὺς καταλόγους τῶν ὀνομάτων τῶν χρωμάτων, τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῶν, ὡς εὐάριθμοὶ τινες ἐξήτασαν. ἐν τοῖς ἑαυτῶν ἔργοις ἐγκαταλείβουσι ἕτερος ἐπελάβετο εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῶν χρωμάτων καὶ τῶν λεγόμενων χρωματικῶν αὐτῶν, ἧτις εἶνε ἡ ἀκριβὴς ἐπισημάνωσις αὐτῶν ἐπισημάνωσις δὲν ἐμορφώθησαν ἐτι αἱ κατὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ὀρισμῶν λέξεις. διήρκεσεν εἰς δύο μέρη: Εἰς τὸ πρῶτον περιλαμβάνει τὸν ὀρισμὸν, τὰ ἑπισημάνωσις τῶν χρωμάτων, τοὺς χρωματικὰ διαγράμματα καὶ τὰ συμβολικὰ ἢ περιγραφικὸν μέρος, ὅπερ ἀντιλήψεως καὶ ὀνομασίας τῶν χρωμάτων, τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῶν, ὡς εὐάριθμοὶ τινες ἐξήτασαν.

λογίαν τῆς ὀνομασίας αὐτῶν καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν χρωματιστικῶν οὐσιῶν.

Ὡς ὁδηγὸν δὲ ὡς πρὸς τὰς ἀρχαίας τῶν χρωμάτων ὀνομασίας ὁ συγγραφεὺς προεστήσατο αὐτοὺς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, τὸν Ἀριστοτέλην, Πλάτωνα, Θεόφραστον, Ἱπποκράτην, Διοσκορίδην, Γαληνὸν κλπ. ἀποφυγὼν νὰ κάμῃ χρῆσιν λεξικῶν, ἐν οἷς δὲν εὗρισκε τὴν ἀπαιτούμενην ἀκρίβειαν καὶ κυριολεξίαν. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν ὀνομάτων εὔρεν ἐν τοῖς ἀρχαίοις, ἄλλα δὲ αὐτὸς οὗτος συνέθηκεν ἢ ἐπλασε παρασχὼν οὕτω πλήρη ὀνοματολογίαν χρησιμωτάτην οὐ μόνον τοῖς ζωγράφοις, τοῖς ἐμπόροις καὶ χρωματοπώλαις, ἀλλὰ καὶ παντὶ Ἑλληνι, θέλοντι οὐχὶ διὰ ξένων ἀλλὰ διὰ γνησίων ἑλληνικῶν λέξεων νὰ σημάνῃ τὰ ποικίλα καὶ διάφορα εἶδη τῶν χρωμάτων.

Οὕτω π. χ. ἐκ τῶν ἀλουργῶν χρωμάτων διακρίνει ὁ συγγραφεὺς

άλουργόν	violet	άλουργόν σιδήρου	violet de fer
ἰῶδες	bleuâtre	τεφροειδές	teinte Grise
οἴνωπὸν	rougeâtre	τοῦ χρυσοῦ ἀνοικτὸν	d'or, clair
άλουργόν Ἄρεως	Mars violet	τοῦ χρυσοῦ βαθύ	d'or, foncé
λακκόχρωμα ἀλουργόν	Laque violette		κ. λ. π.

Περὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν χρωμάτων τοῦ γυναικείου ἱματισμοῦ ἴδιον ποιεῖται λόγον ὁ συγγραφεὺς, ἐξ ὧν παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὰ ἐξῆς, ἀπερ βεβαίως ἑλληνοπρέπεστερα καὶ ὠραιότερα θὰ ἦσαν, εἰ ἐλέγοντο ὑπὸ τῶν Ἑλληνίδων.

Χρώματα λευκά.

Couleur crème, ἀνθογαλακτόχρουν, ἢ ἀφρογαλακτόχρουν, blanc mat λευκὸν ἀστιλπνον (ἀμαυρόλευκον, ἢ ἀλαμπές κοινῶς μουντὸν), ivoire, ἐλεφαντόλευκον, Mastic, μαστιχοειδές· οὕτω ὀμιχλῶδες, σαυρόχλωρον, βατράχειον, πορφυροῦν, ἐπίπυρρον, ὑδατόχλωρον ἀντὶ gris brouillard, vert lézard, vert grenouille, pourpre, mordoré, vert d'eau κλπ.

Δὲν περιορίζεται δὲ μόνον ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ἀπλῆν καὶ ξηρὰν ἀπαρίθμησιν τῶν χρωμάτων, ἀλλ' ἐγκαταμιγνύει πάνυ χαριέντως καὶ διαφόρους ἄλλας τῶν ἀρχαίων εἰδήσεις, αἵτινες καθιστῶσι τὸ βιβλίον ἐπαγωγότατον δίδαγμα παντὶ ἀναγνώστῃ· οὕτω π. χ. ἐκ τῶν φυσιογνωμικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους μανθάνομεν ὅτι σημεῖα ἀνδρείου, ὄμμα χαρόπῳ, οὔτε λίαν ἀνεπτυγμένον, οὔτε παντάπασι συμῶον· αὐχμηρότερον

τὸ χρῶμα τὸ ἐπὶ τοῦ σώματος. Εὐφυοῦς, ὄμμα χαροπὸν, ὑγρὸν, σῶμα λευκόρυθρον καὶ καθαρὸν. Ἄναισθήτου, ὄμμα χλωρὸν κωφόν, πρόσωπον σαρκῶδες. Ἄναιδοῦς, ὀμμάτιον ἀνεπτυγμένον καὶ λαμπρὸν, βλέφαρα ὑφαιμα καὶ παχέα, ἐπίπυρρος τὸ σῶμα, τὸ χρῶμα ὑφαιμον. Κόσμιου, ὀμμάτιον ἀλαμπές μέλαν· Εὐθύμου, τὰ περὶ τὰ ὄμματα ταπεινότερα. Ἀθύμου, ὄμματα ἰσχνά· Κιναίδου, ὀμμάτων περιβλέψεις κλπ.

Ἔτι δὲ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν χρωμάτων τῶν ἵππων ἰκανὸν ποιῆται λόγον ὁ συγγραφεὺς, καταρτίσας τοιαῦτα ἐκ τῶν παντοδαπῶν τριχωμάτων, ἅτινα διαιρεῖ εἰς ἀπλά, σύνθετα, καὶ ποικίλα.

Ἐν τέλει τοῦ ἔργου ὁ συγγραφεὺς προσέθηκεν 11 πίνακας ἐγχρους κατασκευασθέντας ὑπὸ Ἰ. Ἰρλιγγέρου ἐν Στουτγάρτη, ἐν τῷ κειμένῳ δ' αὐτῷ 16 ξυλογραφήματα.

Τοιοῦτον εἶνε τὸ ἔργον, ὅπερ μετὰ πολλῆς φιλοπονίας καὶ ἀκριβείας ἐφιλοπόνησεν ὁ κ. Κορδέλλας. ἄξιον τῆς μελέτης παντὸς λογίου, καὶ ὁδηγὸς χρησιμώτατος παντὸς Ἕλληνας.

Ὁ ἐν Graz Διδασκαλικὸς Σύλλογος ἐπικρένων τὸ ἐν Αὐστρίᾳ Γυμνασιακὸν πρόγραμμα τοῦ Ἰπουργείου.

Τὸ ἐν Αὐστρίᾳ Ἰπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐδημοσίευσε τῇ 26 Μαΐου τοῦ 1884 τὸ Πρόγραμμα τῶν διδασκῶν ἐν τοῖς ἐκεῖ Γυμνασίοις μαθημάτων, συνοδευόμενον ὑπὸ ἐκτενῶν διασαφητικῶν ὁδηγιῶν (Der Gymnasial-lehrplan und die Instructionen für den Unterricht an den österreichischen Gymnasien). Τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐν Graz Διδασκαλικὸν Σύλ. τῆς ἐν τῇ κεντρικῇ Αὐστρίᾳ μέσης ἐκπαίδευσεως (Verein. «Innerösterreichische Mittelschule in Graz) ὅπως συνέλθῃ καὶ σκεφθῇ περὶ τοῦ ἐκδοθέντος Προγράμματος. Τῇ 18^ῃ λοιπὸν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1884 συνελθὼν ὁ εἰρημένος Σύλλογος, ἀπεφάσισε, τῇ προτάσει τοῦ Γυμνασιαρχοῦ I. Gutscher, ὅπως οἱ εἰδικώτεροι τῶν καθηγητῶν μελετήσωσιν ἰδίᾳ τὰ διάφορα διδασκτικὰ μαθήματα, τὰ ἐν τῷ Προγράμματι ἀναφερόμενα, μετὰ τῶν σχετικῶν διασαφητικῶν ὁδηγιῶν, καὶ καθυποβάλωσι κατόπιν τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν ἐν ταῖς τοῦ Συλ-